

VAI DĀRGS IR ALLAŽ LABS?

(IV starptautiskā konference
"HIV INFICĒTO MĀJAS un SABIEDRISKĀ APRŪPE",
 Parīze, XII. 99)

Konferences prezidents dr Žans Marks la Piana ievadā atzīmējis, ka HIV/AIDS **preventīvie pasākumi** ne vienmēr ir devuši cerētos rezultātus.

Parīzes "**Act Up**" "kareivji" ir daudz miermīlīgāki par saviem amerikāņu kolēģiem un protestējuši vienīgi pret pasaules trešās ekonomiski varenākās valsts – Francijas - valdības skopo palīdzību jaunattīstības valstīm AIDS jomā. Ārsti no Āfrikas gan snieguši ziņojumu, ka nereti zāles nav viņu pirmā problēma. Bieži vien vispirms svarīgāk šķiet atrast veidus, kā paēdināt savus pacientus, lai izvestu viņus no nepārtrauktās bada stadijas.

Ar 2000.g. 1.1 **skumjas izmaiņas** skars vecāko Francijas nevalstisko AIDS organizāciju "Vaincre le SIDA". Sakarā ar augstas aktivitātes antiretrovirālās terapijas ieviešanu un to, ka AIDS krīze jau esot pārdzīvota, valdība uzskata, ka organizācijas finansēšana turpmāk vairs nav nepieciešama. Tās 70 darbinieki tiek atlaisti, bet, piemēram, ap 70 bezpalīdzīgu vai aklu pacientu paliks bez ēdiena piegādātājiem un pasniedzējiem.

Interesi izraisa UNAIDS pētījums par to, ka gandrīz nevienā pasaules jaunattīstības valstī AIDS medikamenti nav **patentēti**. Piemēram, Brazīlija drīzumā ražos Indinavīra nepatentētu versiju un nav tādu likumu, kas jaunattīstības valstīm aizliegtu to pirkt par brazīļu cenām. Obligātā licencēšana noteikta PTO TRIPS līgumā par intelektuālā īpašuma tiesībām.

Taču pasaules 46 trūcīgākajām valstīm (pārsvārā Āfrikā un Latīņamerikā) šis līgums jāievieš savā nacionālajā likumdošanā tikai līdz 2006.gadam. Bet, pat, kad tas būs izdarīts, farmakoloģiskajām kompānijām, vienalga, nāksies ik produktu patentēt katrā valstī atsevišķi. Tas tādēļ, ka pasaulē nepastāv starptautiskā patentēšana.

Lūk, asociācijas "Doctors Without Borders" ("Ārsti bez Robežām") pārstāvja Bernāra Akutra uzrādītie cenu salīdzinājumi:

DDI	ASV: 180 \$/ mēn.	Brazīlijā: 46 \$/ mēn.
AZT	Holandē: 2,08 \$/tabl.	Taizemē: 0,37 \$/tabl.
Flukonazo ls	Taizemē (līdz 1988.g.): 7 \$/ dienā	Taizemē (pēc 1988.g.): 0,67 \$/dienā

Būtisku sasniegumu panākuši mūsu draugi **Čehijā**. Līdz šim viņu nevalstiskā AIDS servisa organizācija ČSAP bija izvietota mājā, kuru apmaksāja Prāgas municipalitāte. Ar Čehijas Nacionālās AIDS komitejas, Bristol-Myers Squibb un daudzu citu sponsoru finansiālo palīdzību šī māja centrā pilnībā rekonstruēta un pārvērsta par “Bāku” (kā “Lighthouse” Londonā). Tā dos iespēju jaunām ārstēšanas un aprūpes metodēm bez jau pastāvošajām valsts AIDS klīniskajos centros. Tajā darbosies īstermiņa medicīniskais un mājvietas iestādījums, pašpalīdzības grupu klubs un profilakses/ izglītības centrs. Zīmīgi, ka daļu no rekonstrukcijas darbiem veikuši paši inficētie.

Interesantu aizrādījumu saviem Rietumu kolēģiem devuši ārsti no Āfrikas. Pēc viņu teiktā, Rietumu mediķi ir tiktāl aizrāvušies ar pēdējām uzlabotajām zālēm oportunistisko infekciju ārstēšanā, ka aizmirsuši tikpat sekmīgus, daudz vienkāršākus un lētākus medikamentus, kas, bez tam, nepieļauj recidīvus. Piemēram, Kenijā, Nairobi veiktais salīdzinājums parādīja, ka pacienti, kas lietoja dārgās pretsēnīšu zāles (Cotrimazole, Ketaconazole, Fluconazole, Nystatin) savu stāvokli pēc 10 dienām gan uzlaboja, taču mute turpināja slikti dvakot un dažiem attīstījās nopietna atkārtotā mutes dobuma **kandidoze**, kas tālāk deģenerējās par barības vada kandidozi.

Kenijas speciālisti uzsver, ka 20% pacientu ar atkārtotu kandidozi “nepakļaujas” minētajiem pretsēnīšu medikamentiem.

Taču, lietojot 2% “Povidone” jodu desmitajā dienā nebija ne mutes dobuma kandidozes, ne dvakas un joda šķīduma lietošana turpmāk (vajadzības gadījumos) pasargāja no barības vada kandidozes attīstīšanās.

2% “Povidone” joda mutes skalojamā neaktīvās sastāvdaļas ir etanols, mentola salicilāts, saharīns un soda attīrītā ūdenī. Pacienti skaloja muti ar 10 ml šķīduma pēc katras ēdienreizes.

Savukārt citi Kenijas pārstāvji stipras mutes dobuma vai barības vada kandidozes gadījumos bērniem lietoja 5 mg dienas devu folijskābes (papildinot barību ar 1 tabl. B kompleksa vit. dienā). Pēc gada šādas ārstēšanās 85% gadījumu kandidoze neatkārtojās, tāpat uzlabojās bērnu apetīte.

Labi jaunumi paredzami **komplementāro ārstniecības paņēmieni** lietotājiem.

Izrādās, ka šodien zāļu kompānijas vairs nav tik pretnostatītas dažādu papilddevu pētīšanai, - ja vien to lietošana paldzina viņu ražoto zāļu patēriņu.

Alternatīvajā sadaļā cita starpā redzams mediķu pētījums (Bastyr university Institutional Review Board pārraudzībā) par lētajiem homeopātiskajiem augšanas faktoriem (IGF₁, PDGF_{BB}, TGF_{B1}, GPI_{CSF}) (ražoti ASV). Pēc to lietošanas pacientiem

- stabilizējās vai palielinājās CD4 skaits,
- ķermeņa svars atgriezās ideālajā,
- stabilizējās muskuļu masas daudzums,
- samazinājās vīrusa slodze.

Interesantu slēdzienu sniegusi “Healthy Pets, Healthy People” (“Vesels Mājdzīvnieks – Vesels Pats”) projekta pārstāve (ASV). Ja daži **dzīvnieki** var

izraisīt infekcijas draudus HIV pacientiem, tad to vairums dod neatsveramu psihosociālo atbalstu. Tāpēc ASV sabiedriskās Veselības Dienests neiesaka inficētajiem atteikties no vairuma iemīļotajiem draudziņiem.

Konferencē izskanēja kritika varbūtēji nelietderīgai līdzekļu tērēšanai **seksuālās uzvedības** pētījumos, jo tā šo pētījumu rezultātā tāpat nemainīsies. Sakarā ar Latvijā izvērsto pedofīlijas kampaņu interesanti atzīmēt, ka Krievijā pieņemtais seksuālās “pašnoteikšanās” vecums ir 14 (!) gadi.

A. Kalniņš,

AGIHAS

FINANCED BY THE EUROPEAN COMMUNITY